

**ROLA ZABAWY W ROZWOJU
I WYCHOWANIU DZIECKA
W WIEKU PRZEDSZKOLNYM**

„Od zabawy zaczyna się postęp”

A. Kępiński

ZABAWA

Zabawa jest jednym z ważnych przejawów aktywności dziecka. Wraz z wiekiem coraz większego znaczenia w życiu dziecka nabierają rozmaite zajęcia, które między innymi przygotowują go do podejmowania nowych obowiązków. Dziecko traktuje wszystko to, co robi na serio, z poczuciem odpowiedzialności za swoje „dzieło”. Zabawa dziecka przybiera wieku przedszkolnym różnorakie i bogate formy. Staje się czynnością samodzielną i twórczą w stosunku do zabawy małego dziecka.

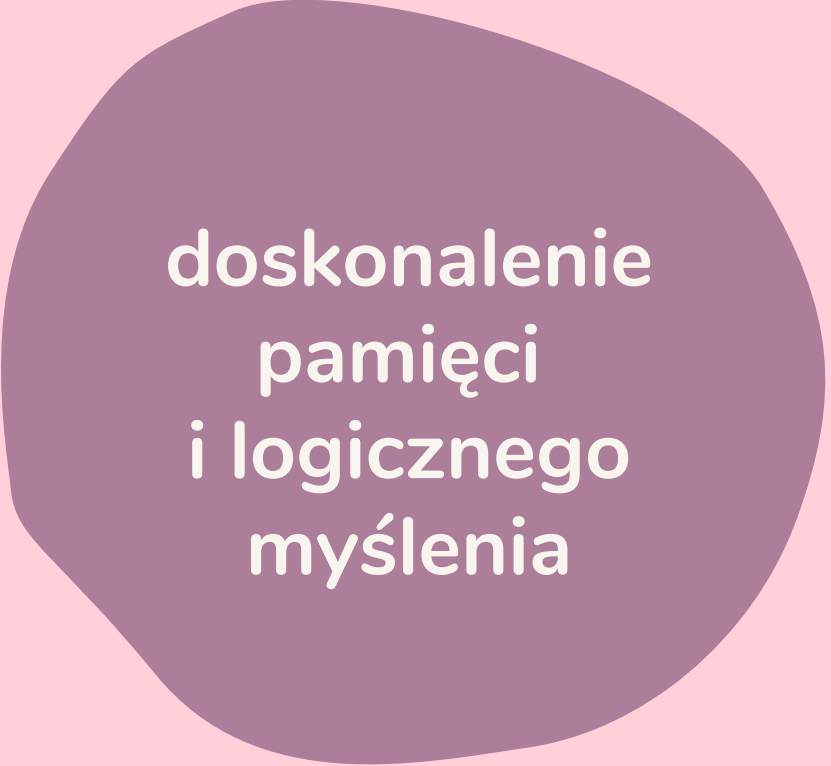
Od zabaw indywidualnych i samotnych dzieci przechodzą do zabaw zespołowych, bawią się w grupie, ucząc się stopniowo podporządkowywać swe życzenia i chęci projektom i postępowaniu innych dzieci oraz przejętym z góry regułom i zasadom wspólnej zabawy. W zabawie dziecko wyraża swe uczucia i pragnienia daje upust swojej wyobraźni i fantazji, rozwija zdolności twórcze

CO DZIECKU DAJE ZABAWA?

rozwijane precyzji
i koordynacji
ruchowej

doskonalenie
pamięci
i logicznego
myślenia

rozwijanie
umiejętności
współpracy

odróżnianie świata
fikcji od świata
realnego

regulowanie
własnych stanów
emocjonalnych

rozwijanie
kreatywności,
wyobraźni

CO ZROBIĆ BY DZIECKO MOGŁO SIĘ BAWIĆ?

Przestrzeń potrzebną do zabawy można jakoś stworzyć, można też odwołać się do wyobraźni dziecięcej i znaleźć jakieś rozwiązanie. Znacznie trudniejszą sprawą jest ograniczenie czasu przeznaczanego w domu czy w przedszkolu na różne formy aktywności dzieci i pogodzenia tego z prawdziwą zabawą. Typowy rozkład dnia i w domu, i w przedszkolu składa się z wielu drobnych części. Jak zapewnić dzieciom choć trochę czasu pozwalającego na swobodne dojrzewanie różnych pomysłów i na ich samodzielne zrealizowanie czy choćby tylko na podejmowanie takich prób?

ROZKŁAD ZAJĘĆ W CIĄGU DNIA

Ważne jest takie zaplanowanie dnia, aby znalazło się miejsce na spokojne powstawanie w głowie dziecka pomysłów i rodzenie się chęci i gotowości do samodzielnego robienia czegoś czy bawienia się w coś. Przede wszystkim chodzi tu o wzbudzenie u dziecka motywacji typu „chcę”, „interesuje mnie to”, „zaciekawiało mnie to”, „co będziemy dziś robili – czy właśnie to?”.

Plan dnia

TYLE CZASU ILE TRZEBA

Kiedy to tylko możliwe, nie ograniczajmy czasu przeznaczonego na zabawy. Wielu dzieciom określanie granicy czasowej odbiera chęć robienia czegokolwiek – np. 4-latek na zachęcanie do podjęcia jakiejś zabawy mówi: „e, nie warto, zaraz i tak będę musiał wszystko posprzątać”. Nawet w mocno „pokawałkowanym” dniu można przez dłuższe odcinki czasu zajmować się tym samym (np. kontynuować zabawę), do czegoś powracać. Po ciekawych, atrakcyjnych dla dzieci zajęciach w przedszkolu, takich, które pobudziły ich myślenie, zastanawianie się nad czymś, spacer z jednym czy obojgiem rodziców do domu może być wykorzystany jako utrwalenie tych nowo zdobytych wiadomości i podłoże do kolejnej zabawy zaraz po powrocie do domu. Często wiele działań dzieci i wiele ich zabaw nie może nigdy być zakończonych, ponieważ to my dorośli zapominamy o nich.

NIE POGANAJ I NIE KONTROLUJ NADMIERNIE

Nie należy stosować presji czasu w trakcie podejmowanych przez dzieci działań, a w sposób szczególny dotyczy to zabawy – „bawcie się szybciej, bo zaraz jest obiad”, „co to tak długo trwa” – podczas zabawy w sklep. Dla dzieci dokładniejszych, mniej sprawnych, czy z natury temperamentalnie bardziej powolnych, takie ponaglanie to czynnik ogromnie stresujący, rozpraszający je i ograniczający wyobraźnię.

Istotną sprawą z punktu widzenia rozwoju postawy twórczej dziecka i jego gotowości do bawienia się jest odpowiedź na pytanie, gdzie tkwi podstawowe źródło jego aktywności? Czy jest to tylko bądź głównie zewnętrzne kierowanie poleceniami dorosłych czy też „sterowanie wewnętrzne”, wyrastające z ciekawości dziecka?

RODZAJE ZABAW

RODZAJE ZABAW

**konstrukcyjne – kierujące
aktywność dziecka ku
tworzeniu czegoś; rozwijają
funkcje poznawcze, badawcze
naśladownictwo, twórczość
dziecka**

**twórcze albo tematyczne – bawienie
się w coś lub kogoś; przyczyniają się
do poznania ról społecznych. Dzieci
uczą się dostosowania do
określonych norm, reguł
postępowania, poczucia
odpowiedzialności, życzliwości,
niesienia pomocy**

**ruchowe – kształtujące
zręczność, szybkość, zwinność
i orientację, reagowanie na
sygnały;**

**dydaktyczne, zwane też grami
dydaktycznymi – rozwijające
zdolności percepcyjne,
koncentrację uwagi i pamięć,
myślenie i rozumowanie,
wzbogacające zasób słownictwa
i pojęć.**

CZYTANIE TO TEŻ ŚWIETNA FORMA ZABAWY

Korzyści czytania dzieciom:

- Dziecko rozwija swoje umiejętności językowe i komunikacyjne.
- Uczy się koncentracji i uwagi.
- Czytanie pobudza i rozwija wyobraźnię.
- Buduje silne, niepowtarzalne więzi rodzic – dziecko. Malec czuje się potrzebny, ważny.
- Uczy logicznego myślenia, postępowania przyczynowo-skutkowego.
- Poszerza wiedzę ogólną, rozwija zainteresowania, kształtuje nawyk zdobywania wiedzy.
- Buduje poczucie własnej wartości dziecka.
- Istnieje moc terapeutyczna książek, pomoc dziecku w trudnych sytuacjach, gotowe wzorce rozwiązań.

WSKAZÓWKI DLA RODZICÓW

Znajdź czas na zabawę z dzieckiem i rób to systematycznie, najlepiej każdego dnia

Bardziej niż ilość czasu liczy się zaangażowanie i autentyczna uwaga.

Czas zabawy ma należeć wyłącznie do dziecka, rodzic nie ogląda wówczas telewizji, nie używa telefonu komórkowego, nie gotuje „przy okazji” obiadu.

Postaraj się wyzwolić swoje wewnętrzne, spontaniczne i radosne dziecko.

Dorośli również potrzebują zabawy, żeby zadbać o dobre samopoczucie.

Opiekunowie mogą wykorzystywać codzienne czynności do wymyślania nowych zabaw.

Bawić można się wszędzie i wszystkim - rozwijajcie kreatywność, wymyślając razem z dzieckiem zabawy z użyciem koca, piłki, papieru. Im prostsza zabawa, im mniej zabawek, tym większy nacisk na bycie razem.

Bądź otwarty na pomysły i propozycje dziecka

Pozwól dziecku dokonywać własnych wyborów, Dzięki takiej możesz lepiej poznać uczucia i myśli dziecka.

Podczas zabawy dorośli powinni: chwalić, opisywać zachowanie, wyrażać entuzjazm, unikać pytań i poleceń.

W czasie zabawy należy unikać wszystkiego, co kojarzy się dziecku z obowiązkami, a więc uczenia, poprawiania, udzielania wskazówek oraz wytykania błędów, krytykowania, porównywania czy ośmieszania

Ważne są zabawy relaksacyjne, wyciszające, zwłaszcza pod koniec dnia

masaż relaksacyjny, ćwiczenia uważności, wspólne czytanie

BIBLIOGRAFIA

Brzezińska, A. I., Bątkowski, M., Kaczmarska, D., Włodarczyk, A., Zamecka, N. (2011). O roli zabawy w przygotowaniu dziecka do dorosłego życia. Wychowanie w Przedszkolu, 10, 5-13

M. Całusińska, W. Malinowski, „Trening umiejętności wychowawczych”, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Sopot 2012

Kaczmarek Kinga, Zabawa jako narzędzie komunikacji w pracy z dziećmi, Warszawa 2013, nr 5, s. 10-12.

•Wieczorek Dorota, Dziecięce zabawy - Życie Szkoły, Warszawa 2007, nr 6, s. 5-7.

Prezentację przygotowała:
Karolina Grochala

